

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliqua substantia spiritualis creata sit non vnita corpori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ Philosophus sibi loquitur de anima quantum ad potentiam motuam, quæ primo fundatur in corde.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ anima non est in qualibet parte corporis primo, & per se: sed in ordine ad totum vt dictum est, & ideo nō qualibet pars animalis est animal.

In corp. art.

Cap. 7. ante med. tom. 2.

AD TERTIVM dicendum, q̄ secundum Philosophum in libro de Somno & vigilia, cuius est potentia eius est actio. vnde potentia illa quarum operationes non sunt solus aīa, sed coniunctim, sunt in organo sicut in subiecto, in aīa autē sicut in radice. Solum autē illa potentia sunt in anima sicut in subiecto, quarum operationes aīa non per organum corporis exequitur, quæ tamen sunt anima secundum q̄ excedit corpus. vnde non sequitur, q̄ in qualibet parte corporis sint omnes potentia anima.

AD QVARTVM dicendum, q̄ forma domus cum sit accidentalis, non dat esse specificum singulis partibus domus, sicut dat anima singulis partibus corporis: & ideo non est simile.

AD QVINTVM dicendum, q̄ auctoritas illa non sic intelligitur, quod anima humana extendatur secundum extensionem corporis: sed quod virtualis anima quantitas non porrigitur in maiorem quantitatem, quam corporis.

AD SEXTVM dicendum, q̄ omnis operatio aliquo modo accipitur, vt media inter operantem, & obiectū operationis, vel realiter sicut in illis actionibus quæ procedunt ab agente in aliquod extrinsecum transmutandum, vel secundum modum intelligendi, sicut intelligere, & velle & huiusmodi, quæ licet sint actiones in agente manentes, vt dicitur in 9. Metaphy. tamen signantur per modum aliarum actionum, vt ab vno tendentes in aliud. Sic ergo cum dicitur aliquis operari hic vel ibi, dupliciter potest intelligi. Vno modo, q̄ per huiusmodi aduerbium determinetur verbum, ex quo operatio exit ab agente, & sic verum est q̄ anima vbicunq; operatur ibi est. Alio modo ex ea parte, qua operatio intelligitur terminari ad alterum. & sic non vbicunq; operatur, ibi est. sic enim sentit & videt in coelo, in quantum coelum sentitur & videtur ab ea.

Lib. 9. ca. 16. tom. 3.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ aīa moto corpore mouetur per accidens, & nō per se. Non est autem inconueniens q̄ aliquid simul moueatur, & quiescat per accidens secundum diuersa: esset autem inconueniens, si per se simul quiesceret, & moueretur.

AD OCTAVM dicendum, q̄ licet anima sit actus cuiuslibet partis corporis, non tamen vniiformiter omnes partes corporis perficiuntur ab ea, vt dictum est, sed vna altera principalius, & perfectius.

In corp. art.

AD NONVM dicendum, q̄ anima per determinatā figuram dicitur esse in corpore, nō q̄ figura sit causa quare sit in corpore: sed potius figura corporis est ex aīa. vnde vbi non est figura conueniens huic aīa, non potest esse hæc aīa, sed alia figurā requirit aīa in toto corpore cuius per prius est actus, & alia in parte cuius est actus in ordine ad totum, sicut dictum est. vnde in aīalibus in quibus figura partis fere est cōformis figuræ totius, pars recipit animā vt quoddam totum, quare decisa viuunt. In aīalibus tamen perfectis, in quibus figura partis multum differt a figura totius, pars non recipit animā sicut totum & primum perfectibile, vt decisa viuat: recipit tamen animā in ordine ad totum, vt coniuncta viuat.

In corp. art.

AD X. dicendum, quod Angelus comparatur ad corpus cœleste quod mouet, non sicut motor, sed sicut motor. vnde non est simile de ipso anima, quæ est forma totius, & cuiuslibet partis.

AD XI. dicendum, q̄ si esset oculus in pedibus, ibi potentia visiva, quia hæc potentia est ad organum animati. Remoto autem organo, remanet ibi anima: non tamen potentia visiva.

AD XII. Dicendum, q̄ augmentum non est motu locali, vt dicit Philo. 4. Physico. vnde mentato puero, sicut aliqua pars corporis mouetur per se, vbi prius non erat: ita anima per accidens & per transmutationem suam, in quantum pars dens mouetur moto corpore.

AD XIII. Dicendum, q̄ corpus organice perfectibile ab anima primo, & per se: in quantum organa, & organorum partes in ordine ad totum sicut dictum est.

AD XIV. Dicendum, q̄ caro mea cum carna magis conuenit secundum rationem, sicut quam caro mea cum osse meo: sed secundum rationem ad totum est econuerso. Nam caro meos meum possunt ordinari ad vnum totum conueniendum, non autem caro mea, & caro tua.

AD XV. Dicendum, quod præcisa parte requiritur quod auferatur anima, vel quod ad aliam partem transmutetur, nisi poneretur, quod in illa parte anima esset: sed sequitur, quod anima non potest perfici ab anima totius.

AD XVI. Dicendum, quod anima non est indivisibilis, vt punctum habens situm in continua. Hæc cuius rationem esset, in loco diuisibilis anima est indivisibilis per abstractionem: non per se continui, vnde non est contra eiusmodi si sit in aliquo diuisibili toto.

AD XVII. Dicendum, quod anima non est indivisibilis sequitur, quod non in hac ratione quantitas: nec propter hoc ratio sit in ea sola totalitas potentiarum. Est enim totalitas secundum essentiam rationem, vt dicitur.

AD XVIII. Dicendum, quod Philosophus in libro illo intendit inquirere de principis omnium, non solum materialibus, sed etiam immaterialibus, efficientibus, & finalibus. Et ideo reditur ab ipso antiqui naturales, qui poterant causam materialem, quæ non habet locum in incorporealibus, & sic nō poterant ponere principia omnium entium. Non ergo intendit q̄ sit aliquod elementum materiale rerum incorporealium: sed q̄ illi sunt reprehendendi, quia principia rerum incorporealium neglexerunt, quia causam materialem tantum.

AD XIX. Dicendum, quod in illis anima quæ decisa viuunt, est vna anima in actu, & potentia: per decisionem autem reducitur ad actum multitudinis, sicut cōtingit in omnibus, quæ habent extensionem in materia.

AD XX. Dicendum, quod cum dicitur anima per se tota in qualibet parte, accipitur totum, quod est secundum rationem essentia, & non secundum rationem potentia seu virtutis, vt ea anima patet.

ARTICVLVS V.
Verum aliqua substantia spiritalis creata sit non vnica corpori.

QVINTO Queritur, vtrū aliqua substantia spiritalis creata sit, nō vnica corpori. Et respondetur q̄ nō. Dicitur Origenes in 1. Periarceon. Solus deus

patris, & filij & Spiritus sancti proprium est, vt abq; vlla corporeæ societatis adiectione intelligatur exister. Nulla ergo substantia spiritalis creata potest esse corpori non vnita.

¶ 2 Præt. Palscius Papa dicit q; spiritalia sine corporalibus subsistere nõ possunt. Nõ est ergo possibile spiruales substancias, nõ vnitas corporib; esse.

¶ 3 Præt. Ber. super Can. inquit. Liqueat oem spiritũ creatũ corporeo indigere solatio. Manifestum est autem, q; cum natura non deficiat in necessariis, multo minus deficit Deus. Non ergo spiritus creatus sine corpore inuenitur.

¶ 4 Præt. Si aliqua substãtia spiritalis creata nõ est omnino corpori nõ vnita, necesse est, q; sit supratẽ pus, tẽpus. n. corporalia nõ excedit: sed substãtia spiritalis creata nõ omnino sunt supra rps. Cũ. n. ex nihilo creatũ sint, & per consequẽs a nõ esse incipiant, necesse est eas veritabiles esse, vt possint deficere in non esse nisi ab alio continerẽ: qd aut pot in nõ esse deficere, nõ omnino est supra rps, pot. n. nunc esse, & in alio nõc non esse. non est ergo possibile aliquas creatas substãcias abq; corporib; eẽ.

¶ 5 Præt. Angeli qdã corpora assument. Corpus at assumptũ ab Angelo mouet ab eo. Cũ igit moueri fm locũ supponat sentire, & viuere, vt patet in 2. di. Aia, vt q; corpora assumpta ab Angelis sentiãt, & viuãt, & ita sint corporibus naturaliter vniti: de quibus tũ maxime vñ, q; sint a corporibus absoluti. Nulla ergo spũalis substãtia creata est corpori nõ vnita.

¶ 6 Præt. Angelus naturaliter est pfectior q; anima: pfectius aut est qd viuut, & dat vitã q; illud, qd viuut tũ. Cum igitur anima viuut, & det vitã corpori p hoc q; est forma eius, vt q; multo fortius Angelus non solum viuat, sed etiam vnitur alicui corpori cui det vitã, & sic idem quod prius.

¶ 7 Præt. Manifestũ est, q; Angeli singularia cognoscũt, alioquin frustra hominibus in custodia deputarẽtur: nõ possunt aut singularia cognoscere p formas vniuersales, q; sic æqualiter se haberet eorũ cognitio ad pteritũ & futurũ, cum tũ futura cogno scere solius Dei sit. Cognoscunt igit Angeli singularia p formas particulares, quæ requirunt organa corporalia sibi vnita in quibus recipiant. ergo Angeli hẽnt organa corporalia sibi vnita. Et sic, nullus spiritus creatus, vt esse oino a corpore absolutus.

¶ 8 Præt. Principiũ indiuiduationis est materia. Angeli aut sunt quãdã indiuidua, alioquin non haberent proprias actiones. Agere. n. per materiã est. Cũ igitur non habeant materiam ex qua sint, vt supra dictum est, videtur q; habeant materiam in qua, sci licet corpora quibus vniantur.

¶ 9 Præt. Cum spiritus creati sint substãtia finitã, necesse est q; sint in determinato genere, & specie. Est igit in eis inuenire naturã vniuersalẽ speciei. Ex ipsa aut natura vniuersali non habet, q; indiuiduetur. ergo oportet esse aliquid additũ per qd indiuiduetur. hoc aut non pot esse aliquid materiale, qd intret cõpositionẽ Angeli, cum Angeli sint immateriales substãtia, vt supra dictum est. Necesse est ergo, q; addatur eis aliqua materia corporalis per quam indiuiduantur, & sic idem quod prius.

¶ 10 Præt. Substãtia spiritalis creata nõ sunt materia tũ, quia sic essent in potentia solum, & nõ haberent aliquã actionẽ, nec iterum sunt compositæ ex materia, & forma, vt supra ostensum est. Relinquitur igitur q; sint formæ tũ: de rõne aut formæ est, q; sit actus materiæ cui vnitur. Videtur ergo q; spiri

tuales substãtia vniantur materiæ corporali.

¶ 11 Præt. De similibus simile est iudicium: sed aliquid spirituales substãtia creatæ sunt vnitæ corporibus. ergo omnes.

SEI CONTRA est, q; Diony. dicit 4 cap. de Diu. no. q; Angeli sunt incorporeales, & immateriales.

¶ 12 Præt. fm Philo. in 7. Phy. si aliqua duo inueniuntur coniuncta, quorũ vnũ sine altero inueniri pot, oportet & alterũ sine alio inueniri. Inuenit. n. aliquid mouẽs motũ. vñ si aliquid est motũ nõ mouẽs, inuenit et aliquid mouẽs nõ motũ: sed inuenitur aliquid cõpositũ ex substãtia corporali & spiritali. Cũ igit inueniat aliquod corpus sine spiritu, vt q; aliquid spiritus inueniri possit corpori non vnitus.

¶ 13 Præt. Ricardus de S. Victore sic argumentatur. In diuinis plures inueniuntur personæ in vna natura. In rebus aut humanis vna persona in duabus naturis, scilicet anima & corpore. ergo & inuenitur medium, scilicet q; sit vna natura, quod non esset si natura spiritalis, corpori vniretur.

¶ 14 Præt. Angelus est in corpore assumpto. Si ergo corpus aliud sibi naturaliter vniretur, sequeretur q; duo corpora simul essent in eodem, quod est impossibile. Sũt ergo aliquid spirituales substãtia creatæ nõ habentes corpora naturaliter sibi vnita.

RESPON. Dicendum, q; quia nostra cognitio a sensũ incipit, sensus aut corporalium est, a principio homines de veritate inquirentes solam naturã corpoream capere potuerunt, in tantum q; primi materiales Philosophi nihil esse nisi corpora existimabãt. Vñ & ipsã animam corpus esse dicebant. Quos etiã secuti videntur Manichæi hæretici, qui Deũ lucẽ quãdam incorporeã per infinita distũctam spacia esse existimabant. Sic etiã & Antropomorphitæ, q; Deũ lineamentis humani corporis figuratũ esse altruebãt, nihil ultra corpora esse suspicabantur. Sed posteriores Philosophi rõnabiliter p intellectũ corporalia trãscendentes ad cognitionẽ incorporeæ substãtia pueniunt. Quorum Anaxago. primus q; ponebat a principio oia corporalia inuicẽ esse immista, coactus fuit ponere supra corporalia aliquid incorporeũ nõ mistũ, qd corporalia distingueret & moueret. Et hoc vocabat intellectũ distinguentẽ, & mouentẽ omnia, quẽ nos dicimus Deũ. Plato vero est alia via vsus ad ponendum substãcias incorporeas. Existimauit. n. q; ante omne esse participãt, necesse est ponere aliquid abstractum non participatum. vnde, cum oia corpora sensibilia participant ea, quæ de ipsis prædicantur, scilicet naturas generum, & spẽrum, & aliorũ vniuersaliter de ipsis dictorũ, posuit hmõi naturas abstractas a sensibilibus per se subsistẽtes, quas substãcias separatas nominabat. Arist. vero processit ad ponendũ substãcias incorporeas separatas ex perpetuitate cœlestis motus. Oportet. n. cœlestis motus aliquem finem ponere: si autem finis alicuius motus non semp eodẽ modo se habeat, sed moueat per se, vel p accidens, necesse est illum motum non semp vniformiter se habere. vñ motus naturalis grauium & leuium magis intẽditur, cum appropinquat ad hoc, qd est esse in loco proprio. videmus aut in motibus cœlestium corporum semp vniformitatẽ seruari, ex quo existimauit huius vniformis motus ppetuitatẽ. Oportebat igitur, vt poneret finẽ huius motus non moueri nec per se, nec p accidẽs. Omne aut corpus, vel qd est in corpore, mobile est p se, vel p accidens. Sic ergo necessariũ fuit quod

Ca. 4. paulo a principio.

Lib. 3. de tr. cap. 9.

Anaxago. fi. 1. Phy. cõ. 21. & 8. Phy. cõ. 37. 1. de anim. rom. 4. ro. 1.

Plato. in li. 11. in dialogo. 10. de republic.

Arist. 13. Me. 1. ro. 44. & practo. 5.

¶ 15 Præt. Substãtia spiritalis creata nõ sunt materia tũ, quia sic essent in potentia solum, & nõ haberent aliquã actionẽ, nec iterum sunt compositæ ex materia, & forma, vt supra ostensum est. Relinquitur igitur q; sint formæ tũ: de rõne aut formæ est, q; sit actus materiæ cui vnitur. Videtur ergo q; spiri

quod poneret aliquam substantiã oïno a corpore separata, quæ eēt finis motus celestis. In hoc aut videntur tres prædictæ positiones differre, q̄ Anaxanō habuit necesse ponere fm̄ principia ab eo sup̄posita, nisi vnã substantiã incorporeã. Plato aut necesse habuit ponere multas, & adinuicem ordinatas fm̄ multitudinẽ & ordinẽ generũ & specierum & aliorũ, quæ abstracta ponebat. posuit n. primũ abstractũ, quod essentialiter eēt bonũ, & vnũ, & cõsequẽter diuersos ordines intelligibiliũ, & intellectuũ. Aristoteles autẽ posuit plures substantias separatas. Cũ enim in coelo appareant multi motus, quorum quẽlibet ponebat esse vniformẽ & perpetuũ: cuiuslibet autẽ motus oportet eẽ aliquẽ propriũ finẽ, ex quo finis talis motus debet esse substantia incorporea, consequens fuit, vt poneret multas substantias incorporeas adinuicem ordinatas secundum naturã & ordinẽ celestium motuum. nec vltra in eis ponendis processis, q̄a propriũ eius Philosophiæ fuit a manifestis nõ discedere. Sed ista viã nõ sunt nobis multũ accomoda, q̄a neq; ponimus mistionẽ sensibiliũ cũ Anaxa. neq; abstractionẽ vniuersaliũ cum Platone, neq; perpetuitatẽ motus cum Arist. vnde oportet nos aliis viis procedere ad manifestationẽ propositi. Primo igitur apparet eẽ aliquas substantias oïno a corpore absolutas ex p̄fectione vniuersi. Talis n. v̄ eẽ vniuersi p̄fectio, vt nõ desit ei aliqua natura, quã possibile sit eẽ. pp̄ qd̄ Gen. i. singula dicuntur bona, oïa autẽ simul valde bona. Manifestũ est aut, q̄ si aliqua duo sunt, quorũ vnũ ex altero nõ dependat fm̄ suã rōnẽ, possibile est illud sine alio inueniri, sicut aĩal fm̄ suã rōnẽ nõ depẽdet a rōnali. vnde possibile est inueniri aĩalia nõ rationalia. Est autẽ de rōne substantiã, q̄ p̄ se subsistat, qd̄ nullo modo depẽdet a corporis rōne, cũ rō corporis qdã accidentia. Idem rationes aliquo modo respiciat, a quibus non causatur subsistere. Relinquitur igitur q̄ post Deum, qui non continetur in aliquo genere, inueniantur in genere substantiã aliquæ substantiã a corporibus absolutas. Secundo p̄t idẽ considerari ex ordine rerum, qui talis esse inuenitur, vt ab vno extremo ad alterũ nõ perueniatur nisi p̄ media. Sicut sub corpore celesti inuenitur immediate ignis, sub quo aer, sub quo aqua, sub quo terra, fm̄. cõuenientia nobilitatis & subtilitatis horum corporũ. Est aut in summo rerum vertice id, quod est oĩbus modis simplex, & vnũ. f. Deus. Nõ igitur possibile est q̄ immediate sub Deo colloctur corporalis substantia, q̄ est oïno cõposita, & diuisibilis: sed oportet ponere multa media per quẽ deneniatur a summa simplicitate diuina ad corporeã multiplicitatẽ, quorũ mediorum, aliqua sunt substantiã incorporeã corporibus nõ vnita, aliqua vero substantiã incorporeã corporibus vnita. Tertio apparet idẽ ex proprietate intellectus. manifestum est enim quod intelligere est operatio, quæ per corpus fieri non potest, vt probatur in 3. de Anima. vnde oportet quod substantia, cuius est hæc operatio, habeat esse non dependens a corpore, sed supra corpus eleuatum, sicut enim est vnumquodque ita operatur. Si ergo aliqua substantia intelligens corpori vnatur, hoc non erit in quantum est intelligens, sed secundum aliquid aliud, sicut supra dictum est, quod necessarium est animam humanam vniri corpori, in quantum indiget operationibus per corpus exercitis ad complementum intellectualis operationis, prout intelligit a phantasmatis abstrahendo: quod qdẽ

accidit intellectuali operationi, & p̄inet ad perfectionẽ ipsius, vt ex his, quæ sunt intelligibilia in potentia, scientiam capiat: sicut est de imperfectione visus vespertilionis, q̄ necesse habet esse in obscuro. quod aut per accidens adiungitur ei, nõ in omnibus eum eo inuenitur. oportet q̄ ante esse imperfectũ in aliquo genere immutabile, qd̄ est perfectum in genere illo: quia perfectum est naturaliter prius imperfecto, sicut actus potentie. Relinquit igitur, q̄ oportet ponere aliquas substantias incorporeas corpori nõ vnitas, vt per se gẽres aliquo corpore ad intellectuã operationẽ.

AD PRIMVM Ergo dicendũ, q̄ in hoc nõ est aortis Origenis recipienda: quia multa in libro erronea loquitur, sequens opinionem veterum Philosophorum.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ Pascalius loquitur de sp̄ualibus q̄bus sunt annexa tẽporalia, cum a rum veditioe vel emptione ipsa sp̄ritualia emendi intelliguntur. Iura n. sp̄ritualia vel conditiones non per se seorsum subsistunt a corpibus vel tẽporalibus, quæ eis annectuntur.

AD TERTIVM dicendum, q̄ omnis sp̄ritus indiget solatio corporeo: quidã p̄ se vnũ rōnalis: quidã propter nos, vt Angelus quibus poribus assumptis nobis apparent.

AD QVARTVM dicendũ, q̄ substantiã sp̄ritualitã, quãtũ ad suũ esse ponuntur m̄surantur motu eorum motus tpe m̄sentur, fm̄ illud Angelus per Gene. ad literã, q̄ Deus mouet creaturã per tẽpus. Quod autẽ d̄r, q̄ possit verũ in se non pertinere ad aliquam potentia in eis esse, sed ad potentiam agentis. Sicut n. ante operari poterant esse per solam potentiam agentis, sunt non esse per solam potentiam Deum subtrahere manum conseruantem. In creatura est potentia ad non esse: vt sic tpe m̄sentur sicut quæ possunt moueri: licet autem mouentur, tamen tempore m̄sentur.

AD QVINTVM dicendũ, q̄ moueri potest a mouente intrinseco, & coniuicto p̄ se sentire & viuere. Sic autem non mouentur a ra ab Angelis assumpta, vnde ratio non mouetur a ra ab Angelis assumpta, vnde ratio non mouetur a ra ab Angelis assumpta, vnde ratio non mouetur a ra ab Angelis assumpta.

AD SEXTVM dicendũ, q̄ viuere & dicere ciuie, nobilitas est quã viuere tũ. sed formaliter, hoc est ignobilioris substantiã ea q̄ viuunt per se subsistendo sine corpore. Illius intellectualis substantiã, quæ est formariis, est magis infimum, & affine corporeo tantum, vt possit ei communicari.

AD SEPTIMVM dicendũ, q̄ Angeli cognoscunt particularia p̄ formas vniuersales, quæ sunt ordines rōnum idæalium, quibus Deus & vnũ & singularia cognoscit. Nec tũ oportet q̄ fecit singularia futura, quæ nondum partem materiam, & formam, quæ repræsentantur lectũ diuino, qui in nunc æternitatis cogitatum tempus uno intuitu circumspectat.

AD OCTAVM dicendum, quod materia indiuiduationis principium, in quantum nata in alio recipi. Forma vero, quæ nata recipi in aliquo subiecto, de se indiuiduata non possunt: quia quantum est de se indifferens est eis, quod recipiantur in pluribus. Sed si aliqua forma sit, quæ aliquo receptibilis, ex hoc ipso indiuiduatur.

In te is di-
do.

In loco ante
citato.

Lib. 3. com.
6. tom. 2.

Art. 2. & 3.

habet, quia non potest in pluribus esse, sed ipsa sola manet in seipsa. vnde Arist. in 7. Metaph. contra Platonem arguit, qd si formae rerum sint abstractae, oportet quod sint singulares.

Ad nonum dicendum, qd in compositis ex materia & forma, indiuiduum addit supra naturam speciei designationem materiae, & accidit in indiuidua lia: sed in formis abstractis non addit indiuiduum supra naturam speciei aliquid secundum rem, quia in talibus essentia eius est ipsa met indiuiduum sub silens, vt patet per Philosophum in 7. Metaph. Addit tamen aliquid secundum rationem, scilicet hoc quod est non posse existere in pluribus.

Ad x. dicendum, quod substantiae quae sunt a corporibus separatae, sunt formae tantum, non tamen sunt actus alienius materiae: licet enim materia non possit esse sine forma, tamen forma potest esse sine materia, quia materia habet esse performam, & non econuerso.

Ad xi. dicendum, quod anima quia est infima inter substantias spirituales, maiorem habet affinitatem cum natura corporea: vt possit esse eius forma, quam superiores substantiae.

ARTICVLVS VI.

Vtrum substantia spiritualis celestis corpori vnietur.

Sexto queritur, vtrum substantia spiritualis coelesti corpori vnietur. Et videtur qd sic. Dicit enim Dionysius 7. capite de Diuinis nominibus, qd diuina sapientia coniungit fines primorum principis secundorum. Ex quo potest accipi, qd natura inferior in sui summo attingat superiorem in sui infimo. Superum autem in natura corporea est corpus celeste, infimum autem in natura spirituali est anima. ergo corpus celeste est animatum.

¶ 2 Præ. Nobilioris corporis nobilior est forma. Corpus autem celeste est nobilissimum corporum, & anima est nobilissima formarum. Si ergo aliqua inferiora corpora sunt animata, multo magis corpus celeste animatum erit. Sed dicendum, qd licet corpus celeste non sit animatum, tamen forma qua illud corpus est corpus, est nobilior quam forma qua corpus hominis est corpus.

¶ 3 Sed contra. Aut in corpore humano est alia forma substantialis præter animam rationalem quæ dat esse corpori, aut non. Si non, sed ipsa anima dat esse substantiale corpori, cum anima sit nobilissima formarum, sequetur qd forma per quam corpus humanum est corpus, sit nobilior quam forma per quam corpus celeste est corpus. Si autem sit alia forma substantialis in homine dans esse corpori præter animam rationalem, manifestum est quod per illam formam corpus humanum sit susceptiuum anime rationalis: quod autem est susceptiuum perfectæ bonitatis est melius eo, quod non est susceptiuum: vt dicitur 2. de Cælo, & mundo. Si ergo corpus celeste non est susceptiuum anime rationalis, adhuc sequetur, quod forma per quam corpus humanum est corpus, sit nobilior quam forma per quam corpus celeste est corpus, qd videt inconueniens.

¶ 4 Præ. Perfectio vniuersi requirit, vt nulli corpori denegetur id ad quod naturaliter inclinatur: omne autem corpus habet naturalem inclinationem ad id quo indiget ad suam operationem. Operatio autem propria corporis celestis est motus circularis, ad quod indiget substantia spirituali. Non. n. hic motus potest conuenire aliquam formam corporealem, sicut motus grauium & leuium, quia oportet qd motus

cessaret cum perueniret ad aliquod vbi determinatum, sicut accidit in grauiibus & leuiibus, quod patet esse falsum. Relinquitur ergo quod corpora celestia habent substantias spirituales sibi vnitas.

¶ 5 Præ. Omne quod in aliqua dispositione existens mouetur naturaliter, in eadem dispositione existens non potest quiescere nisi violenter, sicut corpus graue aut leue extra suum vbi existens. Sed si motus cæli sit a forma naturali, oportet qd in quolibet vbi existens naturaliter moueatur. ergo in quocumq; vbi ponatur quiescere, non quiescet nisi p violentiam. Nullum autem violentum potest esse perpetuum. Non ergo in perpetuum quiescet cælum post diem iudicii, vt secundum fidem ponimus. Cum ergo hoc sit inconueniens, necesse videtur dicere quod cælum mouetur motu voluntario. Et sic sequitur quod cælum sit animatum.

¶ 6 Præ. In quolibet genere, quod est per se, prius est eo quod est per aliud: sed cælum est primum in genere mobilium. ergo est per se motum tanquam mouens seipsum. omne autem mouens seipsum diuiditur in duas partes, quarum vna est mouens per appetitum, vt anima, & alia mota, vt corpus. Corpus igitur celeste est animatum.

¶ 7 Præ. Nihil quod mouetur a motore totaliter extrinseco, hæt motum naturalem. Cui ergo motus cæli sit a substantia spirituali, qd fm Aug. 3. de Tri. Deus administrat corporealem substantiam per spirituale, si illa substantia non vniretur ei, sed esset totaliter extrinseca, motus cæli non esset naturalis, quod est contra Philosophum in 1. de Cælo.

¶ 8 Præ. Substantia illa spiritualis mouens cælum si esset extrinseca tñ, non posset dici qd moueret cælum solum volendo. qd sic eius velle esset eius agere, qd est solius Dei. Oporteret igitur qd aliquid immitteret ad mouendum. Et sic cum eius virtus sit finita, sequeretur qd accideret ei fatigatio in mouendo p diuturnitatem tpsis, quod est inconueniens, & maxime secundum ponentes eternitatem motus. ergo substantia spiritualis quæ mouet cælum, est ei vnita.

¶ 9 Præ. Sicut habetur in 4. Physic. Motores inferiorum orbium mouentur per accidens, non autem motor superioris orbis: sed motor superioris orbis vnitur suo orbi vt motor. ergo motores inferiorum orbium vnuntur eis, non solum vt motores, sed vt forma. Et sic ad minus inferiores orbes sunt animati.

¶ 10 Præ. Vt in 11. Metaph. Cõment. dicit, substantiae separatae sunt in optima dispositione, in qua esse possunt. Et hoc est, vt vnaquæque earum moueat corpus celeste, & vt agens, & vt finis. Non autem hoc esset nisi aliquo modo eis vnirentur. ergo corporibus celestibus sunt vnite substantie in corporeæ, & sic corpora celestia videntur esse animata.

¶ 11 Præ. Cõment. in eodem libro expresse dicit, corpora celestia animata esse.

¶ 12 Præ. Nihil agit extra suam speciem. Effectus. n. non potest esse potior sua causa. Substantia autem viuens est melior non viuere: vt dicit Aug. de vera relig. Cum ergo corpora celestia causent vitam maxime in animalibus ex putrefactione generatis, videtur quod corpora celestia viuant, & sint animata.

¶ 13 Præ. Cõmen. dicit in lib. de Substantia orbis, qd motus circularis proprius est anime: maxime ergo videntur illa corpora esse animata, quibus est naturale circulariter moueri. Talia autem sunt corpora celestia. ergo corpora celestia sunt animata.

¶ 14 Præ. Laudare, narrare, & exultare, non conuenit nisi rei aiatæ & cognosceti: sed præmissa attribuitur

Lib. 1. c. 3. & 4. c. 10. 3.

Lib. 1. c. 6. 9. & seq. 10. 2.

Lib. 11. super metaph. c. 6. 48.

In lib. 11. metaph. qd est super lib. 11. Arist. com. 2. 5. Aug. de vera religione c. 55.

In c. 3. quod incipit, Perfructadam.